

Strategi för Region Kronobergs arbete med jämsställldhetsintegrering

2023–2026

Innehåll

Förord	2
Bakgrund	3
Syfte.....	3
Mål	3
Ansvar.....	3
Uppdrag	3
Inledning	4
Vad innebär jämställdhetsintegrering för Region Kronoberg?	5
Summering av jämställdhetsmål, från internationell till nationell nivå.....	6
Agenda 2030.....	6
Den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå.....	7
Region Kronobergs undertecknande av CEMR-deklarationen.....	7
Deklarationens principer gällande demokratisk styrning och ledning	8
Deklarationens principer för jämställd hälsa	8
Deklarationens principer gällande könsrelaterat våld	8
Deklarationens principer för jämställda kultur och fritidinsatser	9
Deklarationens principer för Hållbar utveckling	9
Deklarationens principer för jämställd rörlighet och transport.....	9
Deklarationens principer gällande vänortssamarbete och internationellt samarbete.....	9
Sveriges jämställdhetspolitiska mål	9
Ord och begrepp	11
Referenslista	14

Förord

För att nå en hållbar region är det viktigt att arbeta utifrån ett helhetsperspektiv, där jämställdhet är ett av flera centrala perspektiv. Region Kronoberg är en viktig samhällsaktör, och ett integrerat synsätt på jämställdhet är en förutsättning för god hälsa och en attraktiv region att utvecklas och bo i.

Ökad jämställdhet innebär inte att kvinnor och män alltid ska ha samma insatser och resurser, men att vi inom våra välfärdstjänster alltid ska utgå från individens behov. Kvinnor och män kan ha olika biologiska behov gällande behandling och läkemedel, men ska ha lika lön för lika eller likvärdigt arbete. Det kan låta som en självklarhet, men ökad jämställdhet kräver ett aktivt arbete.

För att erbjuda säker, individanpassad, kunskapsbaserad, jämlik, tillgänglig och effektiv service till regionens invånare, behöver jämställdhetsperspektivet vara en del av våra arbetsprocesser.

Den här strategin är en insats för att arbeta i riktning mot en jämställd region, vilket innebär att Region Kronoberg ska styra sina verksamheter på ett sätt som främjar jämställdhet.

Bakgrund

Syfte

Syftet med strategin är att stärka regionens arbete med jämställdhetsintegrering. Strategin ska ge en gemensam kunskapsgrund och skapa riktning i arbetet mot en jämställd region.

Mål

Region Kronoberg ska ta fram en modell för jämställdhetsintegrering, som ökar möjligheten att säkerställa en likvärdig och jämställd service till olika grupper av kvinnor och män, flickor och pojkar inom ramarna för Region Kronobergs verksamheter. Modellen ska bidra till arbetet med Agenda 2030 och till implementeringen av den europeiska deklarationen för jämställdhet på lokal nivå (CEMR-deklarationen).

Ansvar

Regionfullmäktige.

Uppdrag

- Regionstyrelsen och samtliga nämnder får i uppdrag att under år 2023 genomföra minst en jämställdhetsanalys inom sina respektive ansvarsområden. Analyserna ska baseras på resursfördelning (till exempel kostnad per patient fördelat på kön eller annan fördelning av medel) samt bemötande och behandling. Underlaget blir en kunskapsbas för hur Region Kronobergs resurser fördelas och hur kvinnor och män, flickor och pojkar bemöts och behandlas.
- Regionstyrelsen och samtliga nämnder får i uppdrag att under år 2024 genomföra minst en jämställdhetsanalys inom sina respektive ansvarsområden. Analyserna ska baseras på resursfördelning (till exempel kostnad per patient fördelat på kön eller annan fördelning av medel) samt bemötande och behandling. Underlaget blir en kunskapsbas för hur Region Kronobergs resurser fördelas och hur kvinnor och män, flickor och pojkar bemöts och behandlas.

Inledning

Jämlika välfärdstjänster innebär att vår service erbjuds på lika villkor, oavsett, bostadsort, ålder, kön, funktionsnedsättning, utbildning, socioekonomisk status, födelseland, sexuell läggning, könsidentitet, köns-uttryck och etnisk eller religiös tillhörighet.

Jämställdhet ingår i det samlade begreppet jämlikhet, med fokus på förhållanden mellan olika grupper av kvinnor, män, flickor och pojkar.

Forskning inom jämställdhet- och jämlikhetsområdet visar att vi ibland gör skillnad mellan kvinnor och män på ett sätt som inte är rättvist eller medicinskt motiverat. Skälen till ojämställdhet kan handla om felaktiga föreställningar som vi alla bär på, både som individer och i samhället i stort. Det kan även finnas okunskap om biologiska skillnader mellan könen som är relevanta att fånga upp inom våra välfärdstjänster.

Konsekvensen av att inte arbeta med jämställdhet innebär att oskäliga skillnader inom våra välfärdstjänster förstärks eller ökar i omfattning, vilket kan resultera i ojämlik fördelning av resurser, felaktiga diagnoser eller en upplevelse att inte bli sedd eller lyssnad på.

Sveriges jämställdhetspolitiska mål innebär att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv (Regeringen, 2016). För att nå målsättningen har Sverige antagit jämställdhetsintegrering som huvudsaklig strategi. Jämställdhetsintegrering innebär att jämställdhetsperspektivet finns med inom allt beslutsfattande, och blir en del av vårt dagliga arbete genom att integreras inom beslutsunderlag, planering, uppföljning och verksamhetsförbättring.

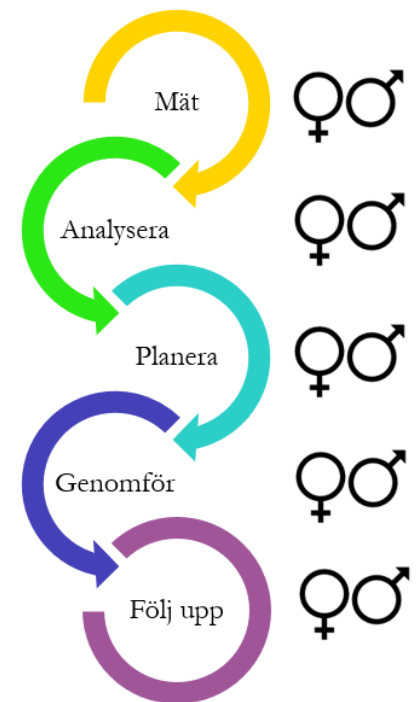
”Jämställdhetsintegrering innebär (om) organisering, förbättring, utveckling och utvärdering av beslutsprocesser, så att ett jämställdhetsperspektiv införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörerna som normalt sett deltar i beslutsfattandet.” –Europarådets definition av jämställdhetsintegrering

Vad innebär jämställdhetsintegrering för Region Kronoberg?

För att arbeta systematiskt med jämställdhetsintegrering behövs kunskap om vilka bärande processer jämställdhetsperspektivet ska integreras inom, och tydliga rutiner för utvärdering och uppföljning. Könsuppdelad statistik och jämställdhetsanalyser är viktiga förutsättningar för att synliggöra ojämställdhet och bedriva förändringsarbeten som bidrar till ökad jämställdhet.

För regionen innebär arbetet med jämställdhetsintegrering att vi utgår från att jämställdhetsperspektivet ska finnas med inom organisationens planering, genomförande och uppföljning. På så vis blir jämställdhetsarbetet en del av våra ordinarie processer, snarare än att bedrivas inom separata sidospår eller tidsbegränsade projekt.

Jämställdhet är en del av regionens kvalitetsarbete, och ett första steg mot jämställda välfärdstjänster är att perspektivet får en tydlig och prioriterad plats inom våra ledningssystem. För att arbeta med jämställdhetsintegrering krävs en tydlig process med resurssättning, och en styrmodell med förtydligat ansvars- och rollfördelning mellan olika delar av organisationen.

Jämställdhetsintegrering innebär att jämställdhetsperspektivet ingår i hela styrkedjan: Vi ska mäta, analysera, planera, genomföra och följa upp utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Summering av jämställdhetsmål, från internationell till nationell nivå

Agenda 2030

Agenda 2030 inkluderar 17 utvecklingsmål och 169 delmål som ska främja utveckling utifrån de tre hållbarhetsdimensionerna – ekonomisk, social och miljömässig. FN:s hållbarhetsmål gäller för alla världens länder och lyfter samverkan som centralt för att nå långsiktig hållbar utveckling. Agendan har en uttalad vision – ”leave no one behind” och strävar efter att ”reach the furthest behind first”.

Att agendan är universell förutsätter att alla samhällsaktörer på olika nivåer bidrar till att uppfylla målsättningarna, från internationell till nationell, regional och kommunal nivå. Målsättningarna handlar bland annat om jämlik fördelning av resurser och hållbarhetsmålen lyfter rättigheter kopplat till trygghet, valmöjligheter, makt och inflytande.

De 17 hållbarhetsmålen är integrerade med varandra, vilket innebär att vissa av målsättningarna skapar förutsättningar för att andra uppnås. Flera av målen förutsätter förvaltningsstrategier som utgår från holistiska arbetssätt (exempelvis [mål 5](#) som har ambition att utrota våld och utnyttjande av kvinnor och flickor och värdesätta obetalt omsorgsarbete, och [mål 3](#), med målsättningar kopplat till jämlik hälsa, och förutsättningar för en modern och effektiv vård).

Illustration Agenda 2030, Globala målen för hållbar utveckling

Flera av målen är antingen direkt eller indirekt relevanta för Region Kronbergs verksamheter. För att bidra till målen utifrån ett jämställdhetsperspektiv krävs kunskap om regionens jämställdhetsutmaningar i kombination med

erfarenhetsutbyte och samverkan mellan myndigheter, regioner och kommuner, och mellan offentlig- och privat sektor.

Den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå

Det Europeiska Kommun- och Regionförbundens Samarbetsorganisation (The Council of European Municipalities and Regions, **CEMR**), är den bredaste sammanslutningen för kommunförbund och regionförbund i Europa.

År 2006 tog CEMR fram en europeisk jämställdhetsdeklaration (CEMR-deklarationen), som uppmanar Europas kommuner och regioner att använda sina befogenheter och partnerskap för att uppnå jämställdhet för sina invånare. Deklarationen belyser att genom sin närhet till befolkningens vardagsliv utgör kommuner och regioner de politiska nivåer som har bäst förutsättningar att bekämpa ojämställdhet, och verka för ett samhälle som inte bara är formellt utan även reellt jämställt (SKR, 2019).

” Genom sin närhet till befolkningens vardagsliv utgör kommuner och regioner de politiska nivåer som har bäst förutsättningar att både bekämpa ojämställdhet och förhindra att den blir bestående, och att verka för ett samhälle som inte bara är formellt utan även reellt jämställt.” – CEMR-deklarationen

Region Kronobergs undertecknande av CEMR-deklarationen

År 2011 antog dåvarande Landstinget Kronoberg CEMR-deklarationen, och tog därmed ett offentligt ställningstagande att jämställdhet ska råda mellan kvinnor och män i länet.

Som undertecknare till deklarationen förbinder sig Region Kronoberg till deklarationens principer. Region Kronoberg ska exempelvis upprätta en handlingsplan där prioriteringar, åtgärder och resurser för jämställdhetsarbetet anges. Region Kronoberg åtar sig även att samarbeta med relevanta institutioner och organisationer inom länet, med syfte att samverka för att uppnå reell jämställdhet.

Regionen förbinder sig att motverka all form av diskriminering, såväl direkt som indirekt. Inom vårt jämställdhetsarbete ska vi även beakta diskrimineringsgrunder utöver könsdiskriminering, och deklarationen belyser bland annat diskriminering på grund av etnicitet, hudfärg, språk, religion- eller trosuppfattning, ideologiska värderingar, tillhörighet till nationell minoritet, funktionshinder, ålder, sexuell läggning eller socioekonomisk tillhörighet.

Under rubrikerna nedan sammanfattas principerna inom deklarationen kortfattat. Vill du läsa deklarationen i sin helhet hittar du den [på SKR:s hemsida](#).¹

Deklarationens principer gällande demokratisk styrning och ledning

Deklarationen lyfter jämställdhetsintegrering som strategi och en jämställdhetsintegrerad budgetprocess, (gender budgeting), som viktiga pusselbitar för att genomföra deklarationens principer.

Deklarationen lyfter att jämställdhetsperspektivet ska beaktas vid utformningen av politiska åtgärder och beslut. Undertecknande regioner ska därmed ha rutiner att, i ett tidigt stadium, genomföra konsekvensanalyser som lyfter besluts potentiella följder för kvinnor och män.

Undertecknande regioner åtar sig även att beakta jämställdhetsperspektivet inom politisk representation, och ska sträva efter en jämn könsfördelning i alla folkvalda och offentliga beslutande organ.

Regionen ska vidta åtgärder som möjliggör för folkvalda att förena privatlivet med yrkeslivet och offentliga uppdrag, till exempel genom att se till att tidsscheman, arbetsmetoder och tillgången till omsorg om anhöriga anpassas så att alla folkvalda kan delta fullt ut.

Deklarationens principer för jämställd hälsa

Som undertecknande region ska Region Kronoberg ta hänsyn till kvinnors och mäns olika behov för att säkerställa att de har lika möjligheter till god hälsa. Vi ska ta i beaktande att individens behov beror på fler saker än biologiska skillnader, och påverkas av skillnader i livs- och arbetsvillkor och av samhällets normer.

Regionen ska tillämpa ett genusperspektiv inom planeringen, finansieringen och tillhandahållandet av hälso- och sjukvårdstjänster, och se till att kvinnor och män har tillgång till korrekt hälsoinformation.

Vi ska inom arbete med friskvårdsaktiviteter ta hänsyn till kvinnors och mäns olika behov.

Deklarationens principer gällande könsrelaterat våld

Som undertecknare förbinder sig Region Kronoberg att stärka sina insatser mot könsrelaterat våld och skapa särskilda stödstrukturer för offren.

Vi ska säkerställa att personal får utbildning att fånga upp och stötta våld utsatta, och se till att invånarna får information om tillgängligt stöd.

---

¹ [Den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå | SKR](#)

Deklarationens principer för jämställda kultur och fritidsinsatser

Regionen åtar sig att i möjligaste mån se till att idrotts-, kultur- och fritidsanläggningar och verksamheter tillhandahålls och är tillgängliga på samma villkor för kvinnor och män, pojkar och flickor.

Deklarationens principer för Hållbar utveckling

Region Kronoberg förbinder sig att beakta jämställdhet som en grundläggande dimension vid planering och utveckling av strategier för en hållbar utveckling.

Gällande ekonomisk utveckling ska regionen se till att ekonomiskt stöd förmedlas till företag som främjar jämställdhet.

Ur ett miljömässigt perspektiv ska regionen ta hänsyn till kvinnor och mäns specifika behov och livsstilar. Undertecknare ska vara medvetna om, och ta hänsyn till, att kvinnor och män tenderar att skilja sig åt när det gäller användandet av lokal och regional service, och att de miljöproblem de konfronteras med kan se olika ut.

Deklarationens principer för jämställd rörlighet och transport

Som undertecknare förbinder vi oss att beakta rörlighetsbehoven och resvanor hos kvinnor och män, med likvärdig hänsyn till de som bor i städer och de som bor på landsbygden.

Deklarationens principer gällande vänortssamarbete och internationellt samarbete

Regionen förbinder sig att integrera ett jämställdhetsperspektiv i det decentraliserade samarbetet.

Inom ramarna för vänortssamarbete och internationella samarbeten ska regionen säkerställa att kvinnor och män med olika bakgrund får möjlighet att delta i aktiviteter på lika villkor.

Sveriges jämställdhetspolitiska mål

Det övergripande målet för Sveriges jämställdhetspolitik är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. År 2016 fasttog regeringen och riksdagen sex delmål kopplat till det övergripande målet:

1. En jämn fördelning av makt och inflytande

Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet i samhällets alla sektorer.

2. Ekonomisk jämställdhet

Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

3. Jämställd utbildning

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.

4. Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet

Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.

5. Jämställd hälsa

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor.

6. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Ord och begrepp

Jämlikhet

Begreppet jämlikhet kommer från FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, som handlar om att alla människor har samma värde och rättigheter - oavsett vem man är (FN, 2021).

Ett jämlikt samhälle bygger på principen om att alla har lika rättigheter och möjligheter oberoende av t.ex. kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion, funktionsvariation, socioekonomi eller ålder.

Sverige har god folkhälsa, men utifrån ett jämlikhetsperspektiv kan vi exempelvis belysa att folkhälsan varierar mellan olika samhällsgrupper. Fler människor mår bra och lever längre, samtidigt som skillnaderna i hälsa mellan socioekonomiska grupper ökar (Region Kronoberg, 2019).

Jämställdhet

Jämställdhet ingår i det samlade begreppet jämlikhet, med fokus på förhållanden mellan kvinnor och män. Målet för Sveriges jämställdhetspolitik är att kvinnor och män ska ha samma makt och inflytande att forma samhället och sina egna liv. Det innebär att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden i livet (Jämställdhetsmyndigheten, 2022).

Genom att arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv går det att förebygga eller förhindra samhällsproblem som grundar sig i ojämställdhet, som inte bara drabbar kvinnor och flickor utan även män och pojkar. Ett jämställdhetsperspektiv kan exempelvis belysa skillnader mellan kvinnor och män när det gäller sjukskrivningar, självskattad hälsa och livslängd.

Jämställdhet är en viktig aspekt inom bemötande, och vi behöver löpande sprida kunskap om biologiskt och socialt kön med syftet att förbättra bemötande och behandling.

I Sverige har vi två juridiska kön som jämställdhetspolitiken utgår från, samtidigt är det många personer som inte identifierar sig inom tvåkönsnormen. Könsuppdelad statistik och jämställdhetsanalyser är viktiga förutsättningar för att identifiera ojämställdhet och möjliggöra ett effektivt förändringsarbete. Däremot ska, när möjlighet finns, statistik och analyser inkludera fler faktorer än juridiskt kön (läs mer under rubriken Intersektionalitet – ”alltid kön, aldrig bara kön”).

Kvantitativ och Kvalitativ jämställdhet

Jämställdhet kan delas upp i kvantitativ och kvalitativ jämställdhet.

Kvantitativ jämställdhet handlar om att resurser fördelas jämt mellan kvinnor och män, och att sträva efter jämn könsfördelning. Jämn könsfördelning anses

vara uppnådd när andelen kvinnor och män i en grupp är minst 40 respektive 60 procent.

Jämn könsfördelning är en bra början, men jämställdhet avgörs av flera faktorer. Kvalitativ jämställdhet fokuserar på hur attityder, normer och värderingar i samhället kan skapa olika förutsättningar för kvinnor och män att påverka samhället och sina egna liv (Jämställdhetsmyndigheten, 2021). Frågeställningar som undersöker kvalitativ jämställdhet kan exempelvis vara: Vilken kompetensutveckling erbjuds olika personer? Vem har högst lön? Vem kan påverka beslut?

Formell och Reell jämställdhet

Formell jämställdhet innebär att det inte ska finnas några juridiska hinder för att jämställdhet uppnås. Några exempel på formell jämställdhet är införandet av särbeskattning mellan makar, ett inkomstrelaterat individuellt socialförsäkringssystem samt en välutbyggd barnomsorg som idag innebär att alla barn har rätt till en förskoleplats från och med ett års ålder (Jämställdhetsmyndigheten, 2023).

Reell jämställdhet handlar om att kvinnor och män i praktiken ska ha samma makt och inflytande att forma samhället och sina egna liv, vilket kan kopplas till det kvalitativa jämställdhetsarbetet som beskrivs ovan. Reell jämställdhet innebär att normer och föreställningar inte ska begränsa vårt handlingsutrymme. Det handlar om att kvinnor och män i verkligheten delar på makt, inflytande, rättigheter och skyldigheter (Jämställdhetsmyndigheten, 2023).

Intersektionalitet – ”alltid kön, aldrig bara kön”

Samtidigt som jämställdhetsperspektivet är viktigt för att analysera hur attityder, normer och ideal påverkar kvinnor och män olika, är kvinnor och män inte två enhetliga grupper utan påverkas av fler faktorer. Intersektionalitet beskriver hur en kombination av flera diskrimineringsgrunder kan bidra till ökad utsatthet. Intersektionalitet är ett begrepp som används för att beskriva hur olika maktordningar och diskrimineringsgrunder påverkar och ibland förstärker varandra. I Sverige finns sju diskrimineringsgrunder som framkommer i diskrimineringslagen (Diskrimineringsombudsmannen, 2023).

1. Kön
2. Könsöverskridande identitet eller uttryck
3. Etnicitet
4. Trosuppfattning
5. Funktionsnedsättning
6. Sexuell läggning
7. Ålder

Genus

Genus beskriver hur sociala normer påverkar kvinnor och män på olika sätt. Det handlar om att föreställningar om vårt kön påverkar våra beteenden, exempelvis gällande levnadsvanor eller hur vi delar upp arbetsuppgifter i hemmet eller på arbetsplatsen. Socialt och biologiskt kön hänger ihop – vad vi gör påverkar våra beteenden, och våra beteenden påverkar våra kroppar.

Genusmedicin är ett exempel inom Hälso- och sjukvården som syftar till att öka förståelsen hur kön och genus påverkar vår hälsa, sjukdomars förlopp och behandling.

Referenslista

Diskrimineringsombudsmannen. (2023). *Diskrimineringsgrunder*. Hämtad 2023-02-09, från [Diskrimineringsgrunder - vad är det? | DO](#)

FN. (2021). *FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna*. Hämtad 2023-02-09, från [Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna - Svenska FN-förbundet](#)

Folkhälsomyndigheten. (2022). *Hälsa hos Hbtqi-personer*. Hämtad 2023-02-09, från [Hälsa hos Hbtqi-personer — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)

Jämställdhetsmyndigheten. (2023). *Jämställdhetsintegrering*. Hämtad 2023-02-09, [Jämställdhetsintegrering | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

Jämställdhetsmyndigheten. (2021). *Vad är jämställdhet?*. Hämtad 2023-02-09, från [Vad är jämställdhet? | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

Regeringen. (2016). *Mål för jämställdhet*. Hämtad 2023-02-09, från [Mål för jämställdhet - Regeringen.se](#)

Region Kronoberg. (2019). *Hållbarhetsprogram 2019–2023*

SKR. (2019). *Den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå*. Hämtad 2023-02-09, från [Den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå | SKR](#)

Vårdhandboken. (2021). *Begrepp*. Hämtad 2023-02-09, från [Begrepp - Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](#)